

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 เป็นต้นมา จนกระทั่งปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้น การพัฒนาคนเป็น ศูนย์กลาง โดยการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าได้นั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาคนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีอย่างทั่วถึงเท่าเทียม เสมอภาคกัน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศทุกระดับ ประเทศชาติใด มีคนที่พร้อมด้วยศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ก็ถือได้ว่าประเทศนั้น สังคมนั้น เป็นประเทศที่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า และประสบความสำเร็จได้ แต่ในความเป็นจริง ไม่ว่าจะสังคมใดก็ตามยังคงมีบุคคลจำนวนหนึ่งที่ถูกเรียกว่า คนพิการ รวมอยู่ด้วยแต่ทั้งนี้ก็มีได้ หมายความว่าบุคคลเหล่านี้จะสูญเสียความสามารถและคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างสิ้นเชิง เพราะในความเป็นจริงแล้วคนพิการเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมที่มีคุณค่า มีเกียรติ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมซึ่งพวกเขาเหล่านั้นควร ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมอย่าง รอบด้าน และอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ เนื่องจากว่าเมื่อเกิดความพิการขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ เช่น ผลกระทบด้านร่างกาย เกิดข้อจำกัด ทางร่างกายเป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผลกระทบด้านจิตใจ เกิดความท้อแท้ ขาดความเชื่อมั่น ผลกระทบด้านสังคม ต้องปรับตัวให้ เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นต้น ส่งผลทำให้คนพิการต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก มากกว่าบุคคลทั่วไปอีกด้วย

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของคนพิการมากยิ่งขึ้น โดยได้มีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบ และแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อให้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 โดยมีเป้าหมาย สูงสุดคือคนพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิ มีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มตามศักยภาพ มีส่วนร่วมในสังคม

อย่างเต็มที่และเสมอภาคภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค ตลอดจนได้รับโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม อันเป็นแนวทางที่เคารพในคุณค่า สิทธิ ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตราที่ 54 ระบุว่า บุคคลซึ่งพิการ และทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้สวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ นอกจากนี้ในการดำเนินงานด้านคนพิการเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันรัฐบาลยังได้มีการประกาศพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ขึ้นแทนพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 อีกด้วย โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 นั้นถือเป็นกฎหมายแม่บทด้านคนพิการฉบับที่ 2 ที่ได้ตระหนักถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในด้านต่าง ๆ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างเป็นองค์รวม ตลอดจนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ และเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนคนพิการที่มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้น (www.tddf.or.th/tddf/library/files/doc/library)

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี ได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับความพิการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 โดยได้รวบรวมไว้ในโครงการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2544 รวมจำนวน 10 ครั้ง และสำรวจความพิการและภาวะทุพพลภาพขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2545 จากการสำรวจดังกล่าว พบว่า จากประชากรทั้งสิ้นประมาณ 63,303,000 คน เป็นคนพิการประมาณ 1,098,000 คน หรือร้อยละ 1.7 สำหรับการสำรวจ ครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการสำรวจครั้งล่าสุดนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม พ.ศ. 2550 ร่วมกันทั่วประเทศ พบว่า จำนวนประชากรประมาณ 65.5 ล้านคน เป็นผู้พิการประมาณ 1.9 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 และเมื่อพิจารณาประชากรที่พิการเปรียบเทียบกับประชากรเพศ และเขตการปกครองเดียวกัน พบว่า เพศหญิงมีประชากรที่พิการมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 3.0 และร้อยละ 2.7 ตามลำดับ) โดยนอกเขตเทศบาลมีร้อยละของประชากรที่พิการมากกว่าประมาณ 2 เท่าของในเขตเทศบาล เมื่อพิจารณาจำแนกตามภาค พบว่า ภาคเหนือมีประชากรพิการสูงสุด ร้อยละ 4.4 รองลงมา คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 3.5 ภาคใต้ ร้อยละ 2.3 ภาคกลาง ร้อยละ 2.2 และกรุงเทพมหานครมีประชากรพิการต่ำที่สุดร้อยละ 0.5 (www.sevice.nso.go.th/nso/g_sevice/s_survey_50/deformed-50.pdf)

จากการเปิดเผยข้อมูลของนายแพทย์มงคล ณ สงขลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 59 ฉบับที่ 18246 วันเสาร์ที่ 5 มกราคม 2551 เปิดเผยว่า

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ประเทศไทยที่มีผู้พิการ จำนวน 1.9 ล้านคน ในจำนวนนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว 721,489 คน มากที่สุด คือ ผู้พิการทางกายและการเคลื่อนไหว 349,332 คน รองลงมาเป็นผู้พิการทางการได้ยินและการสื่อความหมาย 98,349 คน ผู้พิการทางด้านสติปัญญาหรือการเรียนรู้ 91,992 คน ผู้พิการทางสายตา 75,562 คน ผู้พิการที่มีความพิการซ้ำซ้อน 66,228 คน ผู้พิการทางด้านจิตใจ 34,959 คน และพิการอื่น ๆ 5,067 คน ที่เหลืออีกร้อยละ 62.0 ไม่สามารถมาขึ้นทะเบียนได้

จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับจำนวนคนพิการ ทั้งประเทศ พบว่ายังมีคนพิการอีกจำนวนมากที่ไม่ได้จดทะเบียน ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและบริการพื้นฐานจากรัฐได้ขณะเดียวกันคนพิการที่จดทะเบียนแล้วแต่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและบริการพื้นฐานก็มีอยู่จำนวนไม่น้อย ทั้งนี้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น บริการค่อนข้างน้อย ไม่ครอบคลุมบริการตามความต้องการของคนพิการและครอบครัว และคนพิการไม่เห็นความสำคัญของสิทธิประโยชน์เหล่านั้น ตลอดจนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยให้คนพิการสามารถเข้าถึงการบริการ รวมทั้งบริการที่จัดขึ้นไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของคนพิการ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมโดยรวมที่ปัญหาความยากจน จะอยู่ในภาคชนบท และสอดคล้องกับที่องค์การอนามัยโลกได้ประมาณการว่ามีคนพิการ ประมาณร้อยละ 10 ของประชากรทั่วโลกโดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบทของประเทศ กำลังพัฒนา โดยประมาณร้อยละ 75 ไม่สามารถเข้าถึง หรือเข้าถึงบริการที่จำเป็นอย่างมี ข้อจำกัดมาก และสอดคล้องกับรายงานการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาสังคม (World Summit for Social Development) ระหว่างวันที่ 6-12 มีนาคม พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) ที่กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก ที่ระบุว่ามีความพิการมากกว่า 1 ใน 10 ของประชากรทั้งหมด และคนกลุ่มนี้มักจะถูกอยู่ในภาวะยากจน ไม่มีงานทำ และอยู่อย่างโดดเดี่ยวในสังคม (United Nations, 1995 อ้างถึงใน www.tddf.or.th/library)

นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบันยังส่งผลทำให้มีคนพิการจำนวนมากอยู่ในสภาพไร้ที่พึ่ง ถูกทอดทิ้ง ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดู และต้องเผชิญกับปัญหาและความยากลำบากในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาด้านการแพทย์สาธารณสุข บริการทางการแพทย์สำหรับคนพิการในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพยังไม่เพียงพอ การกระจายบริการยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลยังขาดการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านจิตใจ และการให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางฟื้นฟูสมรรถภาพ ประกอบกับบุคลากรกรที่ชำนาญการเฉพาะด้านความพิการมีจำนวนน้อย และกระจายไม่ทั่วถึงเท่าเทียม ปัญหาด้านการขาดการศึกษา คนพิการที่ได้รับการศึกษา มีประมาณ 1 ใน 3 เท่านั้น ส่งผลทำให้คนพิการอีกจำนวนมากยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ปัญหา ด้านสังคมและการปรับตัวที่คนพิการไม่ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ

การดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคม ทำให้คนพิการต้องถูกทอดทิ้ง ไร้ที่พึ่ง ตลอดจนต้องประสบกับปัญหาความยากลำบาก ในการใช้ชีวิต ปัญหาด้านขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ เป็นต้น (ชนินฐา เทวินทรภักดี, 2540, น. 38-44) ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าวนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อคนพิการขาดโอกาส ในการมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ไม่สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามความต้องการได้ ทั้งที่ความจริงแล้วคนพิการควรได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึงเท่าเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ ในด้านต่าง ๆ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใดเพื่อให้คนพิการดำรงชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ ด้วยเหตุนี้การจัดบริการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่จัดขึ้นจึงควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความพิการและความต้องการที่แท้จริงของคนพิการด้วย เนื่องจากคนพิการถือเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าเกียรติ ศักดิ์ศรี และควรได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพและไม่ถูกมองว่าเป็นปัญหาของสังคมต่อไป

มูลเหตุจูงใจให้ศึกษา

จากปรากฏการณ์ของคนพิการที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหาของคนพิการจะเห็นได้ว่าโดยทั่วไปแล้วคนพิการมักเสียเปรียบคนทั่วไปในสังคมเป็นอย่างมากในด้านต่าง ๆ ทั้งขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพ นอกจากนี้ยังมีคนพิการอีกจำนวนหนึ่งต้องประสบปัญหาขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู ถูกทอดทิ้ง ไร้ที่พึ่งทำให้ต้องประสบปัญหา ความยากลำบาก ในชีวิตซบเซาที่ยิ่งกว่าคนพิการโดยทั่วไป เป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคมต้องร่วมมือกันในการแก้ไข ปัญหา ด้วยเหตุนี้รัฐจึงได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพขึ้น เพื่อให้การช่วยเหลือฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนพิการที่ถูกทอดทิ้ง ไร้ที่พึ่ง ประสบปัญหา ความยากจนด้อยโอกาสให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขตามศักยภาพ และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรัฐได้ตราพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านคนพิการได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยให้การฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา อาชีพ การแพทย์ และสังคม เป็นต้น และในปี พ.ศ. 2550 เพื่อให้ การดำเนินการในการฟื้นฟูและพัฒนาสวัสดิภาพคนพิการ มีความสอดคล้องกับสภาวะการณ์โลกและสังคมไทยมากขึ้น รัฐได้มีการออกกฎหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ขึ้น เพื่อใช้แทนพระราชบัญญัติเดิมอีกด้วย

สำหรับสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ถือเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานแห่งแรกในประเทศไทยที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้บริการคุ้มครอง สงเคราะห์ฟื้นฟูปรับสภาพ และพัฒนาศักยภาพคนพิการทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์และจิตใจ แก่คนพิการชาย หญิง ทุกประเภทที่ยากจนและด้อยโอกาส ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือถูกทอดทิ้งอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ โดยได้จัดบริการให้กับคนพิการตามมาตรฐานการจัดบริการสำหรับคนพิการในสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดงยังเป็นสถานสงเคราะห์คนพิการที่มีจำนวนผู้ใช้บริการอยู่เป็น จำนวนมาก รวมทั้งมีประเภทของผู้ใช้บริการที่มีความพิการที่หลากหลาย อีกทั้งยังถือได้ว่าเป็นสถานสงเคราะห์คนพิการแห่งแรกที่เป็นต้นแบบที่ได้ดำเนินการให้บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในด้านต่าง ๆ โดยมีการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติที่ได้ตราขึ้น เพื่อให้คนพิการสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพมากยิ่งขึ้น การดำเนินงานของสถานสงเคราะห์ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจเลือกศึกษาคนพิการและเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์แห่งนี้

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังตระหนักว่าการที่จะส่งเสริมให้คนพิการได้พัฒนาศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างรอบด้านนั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งก็คือการพัฒนาบริการการฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของคนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และมีความสุขมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง ว่าในสถานสงเคราะห์ดังกล่าวมีการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับคนพิการในด้านใดบ้าง คนพิการและเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นอย่างไรต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งมีแนวทางในการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างไรบ้าง ซึ่งผลการศึกษานี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการปฏิบัติงานเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และนำไปกำหนดแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมบริการในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ รวมทั้งสามารถนำไปพัฒนาบริการสวัสดิการให้กับคนพิการอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนพิการต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคนพิการและเจ้าหน้าที่ต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษา “แนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง 4 ด้าน ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม และการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นของคนพิการและเจ้าหน้าที่ต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ คนพิการที่อยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง จำนวน 72 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์ว่ามีความพิการอยู่ในระดับที่สามารถให้ข้อมูลได้ และได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างน้อยที่สุด 1 ด้าน

กลุ่มที่ 2 คือ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานบริการ และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอย่างน้อยที่สุด 1 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย นักสังคมสงเคราะห์ 2 คน ผู้ช่วยนักสังคมสงเคราะห์ 2 คน นักกายภาพบำบัด 1 คน ผู้ช่วยนักกายภาพบำบัด 2 คน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน พยาบาลเทคนิค 1 คน ผู้ช่วยพยาบาล 4 คน ครูฝึกอาชีพ 3 คน เจ้าหน้าที่งานการศึกษา 2 คน พี่เลี้ยงคนพิการ 15 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 33 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

คนพิการ หมายถึง บุคคลที่มีความผิดปกติ หรือมีข้อจำกัดบางประการ เนื่องจากความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ทางใดทางหนึ่งหรืออาจหลายอย่างร่วมกัน ทั้งนี้ไม่ว่าจะพิการมาแต่กำเนิดหรือพิการภายหลัง ทั้งชายหญิงอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่ได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์ว่ามีความพิการอยู่ในระดับที่สามารถให้ข้อมูลได้ และได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างน้อยที่สุด 1 ด้าน โดยอยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

เจ้าหน้าที่ หมายถึง บุคคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานบริการและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอย่างน้อยที่สุด 1 ด้าน

ความคิดเห็นต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง ความคิดเห็นของคนพิการและเจ้าหน้าที่ต่อบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม และการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

การฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม (ซึ่งทางสังคมนั้นรวมถึงด้านการฟื้นฟูอารมณ์จิตใจ และการใช้ศาสนาเป็นส่วนช่วยฟื้นฟูจิตใจด้วย) และการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ โดยการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ได้แก่

- การตรวจประเมิน วินิจฉัย บำบัดรักษาที่เหมาะสมกับความพิการ
- การตรวจสุขภาพ ป้องกัน ควบคุมโรคเบื้องต้น
- การให้คำปรึกษาแนะนำในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ตามความต้องการ

จำเป็นของแต่ละบุคคล

- การให้บริการด้านกายบำบัดตามสภาพความพิการ
- การจัดให้มีกายอุปกรณ์ และเครื่องช่วยความพิการตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

แต่ละบุคคล

- การส่งต่อ หรือประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ

ทางการแพทย์

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา ได้แก่

- การเตรียมความพร้อมก่อนรับการศึกษา
- การส่งเสริมให้คนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ
- การส่งเสริมให้คนพิการได้รับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- การส่งเสริมให้คนพิการได้รับการศึกษาสายอาชีพ
- การส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาและการฝึกอบรมต่อเนื่องสำหรับคนพิการ
- การมีสื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม ได้แก่

- การฝึกอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาอารมณจิตใจ
- การส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมร่วมกับชุมชน
- การส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม

และวันสำคัญต่าง ๆ

- การให้คำปรึกษาแนะนำฝึกทักษะในกิจวัตรประจำวันและการแสดงบทบาทที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

- การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการและการกีฬาสำหรับคนพิการ
- การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนพิการ

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ได้แก่

- การเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกอาชีพ
- การพัฒนาทักษะทางอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ
- การให้คำปรึกษาแนะนำในการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง
- มีกิจกรรมฝึกอาชีพที่หลากหลายตรงตามความต้องการของคนพิการ

- การส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ
- การประสานความร่วมมือกับเอกชน องค์กรท้องถิ่น ชุมชน ในการอุดหนุนสินค้า

บริการของคนพิการ

สถานสงเคราะห์ หมายถึง สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง
สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์